

3.4.2024

Tornio Haapamaa
Projekti 319904

Tornion Haapamaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvottelu

Aika 3.4.2024 klo 9:00 – 11:16

Paikka Teams

Osallistujat	Ville Suorsa	Myrsky Energia Oy
	Niina Pirttiniemi	Myrsky Energia Oy
	Sirpa Lappalainen	WSP Finland Oy
	Minja Vikstén	WSP Finland Oy
	Olli-Pekka Vieltojärvi	Lapin ELY-keskus
	Leena Ruokanen	Lapin ELY-keskus
	Venla Liljeström	Lapin ELY-keskus
	Anna Kurkela	Lapin ELY-keskus
	Heli Lehvola	Lapin ELY-keskus
	Anna Pitsinki	Lapin ELY-keskus
	Tarmo Oikarinen	Lapin ELY-keskus
	Anne Lindholm	Lapin ELY-keskus
	Anna Pitsinki	Lapin ELY-keskus
	Tarja Rosenqvist	Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonta
	Markus Kannala	Tornion kaupunki
	Harri Ryyänen	Tornion kaupunki
	Jarmo Jaako	Ylitornion kunta
	Mika Simoska	Tervolan kunta
	Hannu Juopperi	Keminmaan kunta
	Hannele Matinlassi	Keminmaan kunta
	Pauliina Kulmala	Metsähallitus
	Ulla Helminen	Suomen ympäristökeskus
	Laura Ohenoja	Tornionlaakson museo
	Maria Anttonen	Paliskuntain yhdistys

1. Ennakkoneuvottelun avaus, järjestäytyminen ja läsnäolijoiden esittäytyminen

Ennakkoneuvottelun puheenjohtajana toimii Leena Ruokanen ja muistion laatii Minja Vikstén. Muistio lähetetään kommentoitavaksi kaikille osallistuneille

Muistion varmentajina toimivat yhteysviranomaiselta Olli-Pekka Vieltojärvi ja Tornion kaupungilta Harri Ryyänen.

Osallistujat esittäytyivät.

3.4.2024

2. Tornion Haapamaan tuulivoimahankkeen esittely

WSP ja Myrsky esittelivät Tornion Haapamaan tuulivoimahankkeen.

Myrsky Energia Oy suunnittelee Tornion Haapamaan alueelle tuulivoimahanketta. Suunniteltu tuulivoima-alue sijoittuu Tornion kaupungin alueelle, Tornion keskustasta noin 25 kilometriä pohjoiseen. Tuulivoima-alueen pinta-ala on noin 7 200 ha. Alueelle suunnitellaan noin 56 yksikköteholtaan 6–10 MW:n tuulivoimalaa, joiden maksimikokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Haapamaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan tuulivoima-alueen toteutusvaihtoehtoja VE1, jossa alueelle toteutetaan noin 56 tuulivoimalaa sekä pienempää vaihtoehtoa VE2, joka muodostetaan YVA-selostusvaiheessa, kun maastoinventoin-tien tulokset ovat selvillä. Lisäksi tarkastellaan hankkeen toteuttamatta jättämistä (VE0).

Haapamaan tuulivoimapuisto on tarkoitus liittää läheisten hankkeiden voimajohtoon. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kolmea eri vaihtoehtoa (SVE1, SVE2 ja SVE3) tuulivoima-alueen sähköverkkoon kytkemiseksi. Vaihtoehdossa SVE1 tuulivoima-alueen liittyminen sähköverkkoon toteutetaan tuulivoima-alueen sähköasemalta itään noin 6,8 km pitkällä 400 kV voimajohdolla suunnitteilla olevaan Martimo-Keminmaa 400 kV voimajohtoon. Vaihtoehdossa SVE2 tuulivoima-alueen liittyminen sähköverkkoon toteutetaan tuulivoima-alueen sähköasemalta itään noin 6,5 km pitkällä 400 kV voimajohdolla suunnitteilla olevaan Martimo-Keminmaan 400 kV voimajohtoon. Vaihtoehdossa SVE3 tuulivoima-alueen liittyminen sähköverkkoon toteutetaan tuulivoima-alueen sähköasemalta pohjoiseen noin 7,3 km pitkällä 400 kV voimajohdolla Karhakkamaan suunnitteilla olevaan sähköasemaan.

Martimosta etelään lähtevää 400 kV voimajohtoa tarkastellaan Kuorinki-Vinsanmaan ja Martimon tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyissä.

Tarkennettiin, että sähkönsiirron vaihtoehto 3 liittyy Karhakkamaan tuulivoimahankkeen sähköasemaan. Karhakkamaalta voimajohdot lähtevät Petäjäskosken suuntaan.

3.4.2024

Tulostettu 13/03/2024, ML.
Pohjakartta @ Maanmittauslaitos

3. Nykytilan kuvaus ja tehtävät selvitykset

Lappalainen WSP:ltä esitteli hankealueen nykytilan kuvauksen ja tehtävät selvitykset.

Simoska Tervolan kunnasta lisäsi, että Outojänkä hyvä lisätä mainittuihin muihin kaavoituksessa oleviin tuulivoimahankkeisiin.

Kannala Tornion kaupungilta kommentoi, että olisi hyvä täydentää, että vakituisesti asuttuihin rakennuksiin on 2 km. Karttojen värien valinnoissa on huomioitava saavutettavuus.

3.4.2024

Lehvola yhteysviranomaiselta kommentoi, että Länsi-Lapin alueella on keskittymä havain-toja euroopanmajavista. Euroopanmajava on luontodirektiivin liitteen IV laji. Todettiin, että otetaan majava huomioon hankkeessa.

Rosenqvist Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnasta kommentoi, että Korttojoki on puhdas-vetinen ja saukkojen suosima joki, mikä on hyvä huomioida hankkeen suunnittelussa. Han-kealueella sijaitsee myös metsästysalueita ja marjastusalueita.

Pohjavesiselvitys tehdään olemassa olevaan tietoon pohjautuen.

Havainnekuvien ottopaikkoja ei ole vielä sovittu. Ruokanen yhteysviranomaiselta kommen-toi, että havainnekuvien kuvauspaikat olisi hyvä esittää YVA-ohjelmassa, jotta paikoista saa kommenttia asukkailta.

Havainnekuvien osalta ei ole vielä sovittu otetaanko niitä myös Ruotsin puolelta, huomioi-daan viranomaisten suositukset.

Liljeström yhteysviranomaiselta kommentoi, että on hyvä huomioida arvokkaat maisema-alueet kuvauspaikkojen valinnassa.

Keskusteltiin YM:n tuulivoimaoppaan päivityksestä. Päivitetty opas julkaistaan tämän vuo-den aikana. Teoreettinen maksimivaikutusalue maisemavaikutusten osalta on päivitettyssä oppaassa jopa 40 km, koska tuulivoimaloiden koot ovat kasvaneet. Opas pyritään julkaise-maan ennen kesää.

Ruokanen yhteysviranomaiselta kommentoi, että maisemavaikutusten osalta Ruotsi on vaikutusalueita.

Lehvola yhteysviranomaiselta kysyi mitä lumijälkilaskenta pitää sisällään? Lumijälkilaskenta on yleinen selvitys, jossa hiihdetään aluetta läpi ja merkitään havaitut eläinten jäljet ylös.

Ruokanen yhteysviranomaiselta kysyi mikä selvityksistä keskittyy suurpetoihin. Lumijälki-laskenta liittyy myös suurpetojen selvittämiseen. Karhua voidaan selvittää kesän maasto-töiden yhteydessä.

Liljeström yhteysviranomaiselta kommentoi, että myös muita lähialueen hankkeita kuin tuu-livoimahankkeita olisi hyvä tunnistaa YVA-ohjelmaan.

Hannele Matinlassi, Keminmaan kunnanjohtaja liittyi neuvotteluun klo 10:02.

4. Menettelyt ja niiden yhteensovittaminen

Menettelyihin sisältyy kaavan laadinta (maankäyttö ja rakennuslaki), YVA-menettely (YVA-laki) sekä Natura-arviointi (luonnonsuojelulaki).

Ruokanen yhteysviranomaiselta kommentoi, että on hyvä laatia YVA-ohjelmaan kaavio me-nettelyiden etenemisestä, jolloin suhde esim. aikataulut tulevat selkeämmin ilmi.

Sattavuoman Natura-arviointi tehdään YVA-menettelyn yhteydessä.

YVA-menettely ja yleiskaavoitusmenettely ovat erillisiä.

Keskusteltiin Ruotsin huomioimisesta. Helminen Syke:ltä kommentoi, että olisi hyvä tiedus-tella Ruotsista etukäteen nähdäänkö hanke niin tärkeänä, että Ruotsin puolella on tarvetta järjestää yleisötilaisuutta liittyen hankkeen kaavaprosessiin ja yva-kuulemiseen, jotta ko.järjestelyt voidaan sopia ennen kuulemisen alkamista. Yleensä vastaus siihen, haluaako

3.4.2024

Ruotsi osallistua YVA-prosesseihin, saadaan vasta YVA-ohjelmavaiheen tai kaavaprosesseissa aloitusvaiheen OAS kuulemisen jälkeen.

Ruotsin osallistumishalukkuuden tiedustelu voidaan hoitaa Syken kautta tai kysymisen voi tehdä myös itse suoraan. Kannala Tornion kaupungilta suositteli, että edetään niin, että Syke on yhteydessä Ruotsiin.

Aikataulun kannalta Ruotsiin on hyvä olla yhteydessä huhtikuun aikana, jonka jälkeen voidaan ottaa aikatauluissa huomioon. Helmisen mielestä voidaan lähettää aluksi epävirallinen kysely.

5. Viranomaisten puheenvuorot

Kannala Tornion kaupungilta kommentoi, että kaavoitusaloite on hyväksytty, mutta hanke-alueeseen esitettyjen aluelaajennusten käsittely on vielä kesken. Ruotsin halukkuus osallistua hankkeeseen pitää selvittää.

Ryynänen Tornion kaupungilta kommentoi, että direktiivilajien liitteen IV lajien esiintyminen hankealueella on hyvä selvittää.

Rosenqvist Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnalta kommentoi, että pohjavesialueet, luonnonjoet ja lähteet on huomioitava hankkeessa. Melu- ja välkevaikutusten, yhteisvaikutusten ja havainnekuvien huomiointi on tärkeää. Havainnekuvat tulee saada varhaisessa vaiheessa nähtäville.

Simoska Tervolan kunnasta kommentoi, että yhteisvaikutukset ja maisemavaikutusten arviointi on tärkeää. Maisemamallinnukset tehtävä riittävän kaukaa. Huomioitava miltä esim. Kemijokivarren alueella näyttää, mikäli kaikki hankkeet toteutuvat.

Matinlassi Keminmaan kunnalta kommentoi, että luontovaikutukset ja vaikutukset metsätaloudelle, metsästykselle tulee minimoida. Maisemavaikutukset on otettava huomioon ja havainnekuvat nähtäville. Yhteisvaikutukset huomioitava myös havainnekuviissa. Myös sähkönsiirtolinjojen osalta huomioitava edellä mainitut asiat.

Ohenoja Tornionlaakson museolta kommentoi, että hankealueen muinaisjäännösten inventointitiedot ovat vanhentuneita ja tiedossa olevien kohteiden rajaukset ja kunto tulisi tarkistaa arkeologisen inventoinnin yhteydessä. Sähkönsiirtoreitit tulee sisällyttää arkeologiseen inventointiin.

Kulmala Metsähallitukselta kommentoi, että valtion hallinnoimia luonnonsuojeluun varattavia alueita ei ole huomioitu materiaaleissa. SVE1 sijoittuu luonnonsuojelulle varatun alueen läheisyyteen. Salassapidettävän petolinnun osalta korostuu yhteisvaikutusten arviointi, koska reviiirin ympäristöön on suunnitteilla useita hankkeita. Hanke sijaitsee puutteellisesti tunnetulla petolinnun reviiirillä, jolla todennäköisesti sijaitsee vielä löytämättömiä pesiä. Petolinnun tarkkailuun varattu aika vaikutti erittäin vähäiseltä. Metsähallituksen julkaisua ”Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin” tulee hyödyntää. Löytymättömien pesien etsinnässä voi hyödyntää löytymättömien pesäpaikkojen mallia, jota voi tiedustella Stefan Sihvoselta Metsähallitukselta.

Helminen Suomen ympäristökeskukselta kommentoi, että rajat ylittävät vaikutukset tulee olla selkeästi kuvattu YVA-ohjelmassa. Syke voi lähettää ennakkoilmoituksen Ruotsille ja tiedustella tarvetta yleisökuulemiselle. Kun lähetetään virallinen notifikaatio, voidaan tarvittaessa ilmoittaa yleisötilaisuuden ajankohta. Ruotsin kuuleminen huomioitava aikataulussa.

3.4.2024

Ruokanen yhteysviranomaiselta suosittelee, että konsultti laatii suunnitelman ja aikataulun ja lähettää sen yhteysviranomaiselle ja sovitaan tarkemmin, miten Ruotsin kuuleminen käytännössä aiotaan hoitaa. Ruokanen muistutti, että Karhakkamaan YVA-ohjelmaan tuli 200 mielipidettä Ruotsin kuulemisessa.

Anttonen Paliskuntain yhdistykseltä kommentoi, että hankealueelta on muutama kilometri poronhoitoalueelle, jossa on ympärivuoden laiduntavia poroja. On mahdollista, että joitakin poroja laiduntaa myös Tornion puolella. Poronhoitoa olisi hyvä käsitellä vaikutusten arvioinnissa yhteisvaikutusten osalta. Talvilaidunalueella puiden hakkuu on aina laidunmenetys. Maisemavaikutusten huomiointi tulisi tehdä myös poronhoidon näkökulmasta, tuulivoimaloiden näkyminen vaikuttaa porojen laiduntamiseen. Yhteisvaikutusten osalta on neuvottelutarpeita, Palojärven paliskunnalta kysyttävä neuvottelun tarpeesta. Paliskuntain yhdistys kommentoi tarkemmin YVA-ohjelman lausuntoonsa. Myös uudesta tiestöstä voi aiheutua vaikutuksia poronhoitoon.

Yhteysviranomainen

Oikarinen kommentoi, että liikennevaikutukset tulee arvioida, millaisia liikenteen lisäyksiä ja mitä reittejä pitkin. Teiden kantavuus huomioitava.

Kurkela kommentoi, että järvet ja joet YVA-ohjelmaan kartoille näkyviin yhdessä voimaloiden ja teiden kanssa. Vaikutukset on arvioitava, jos aiotaan ylittää/alittaa vesistöjä, näitä pyrittävä välttämään. Mahdollinen vesistön ylitys mieluiten sillalla tai vähintään riittävän suurella rummulla, jotta kalojen kulku ei esty. Sähkönsiirtoreitit huomioitava.

Lindholm kommentoi, että lähtökohtaisesti pohjavesialueelle ei tule sijoittaa tuulivoimaloita. Mikäli voimaloita suunnitellaan pohjavesialueelle tai läheisyyteen, tulee sijoittamisen edellytykset selvittää (pohjavesiselvitys) ja perustella, miksi voimaloita voidaan pohjavesialueille sijoittaa. Myös 2-luokan pohjavesialueet on huomioitava. Selvyyden vuoksi samalla kartalla on hyvä esittää myös pohjavesialueet, voimalat ja voimajohtovaihtoehdot. Luonnontilaiset lähteet tulee huomioida luontoselvityksissä. Lähteistä olemassa olevat aineistot ovat usein puutteellisia. Peruskarttaan merkittävä lähde ei ole riittävä tieto, sillä lähteitä voi olla enemmän. Lähteitä tulee tarkastella vesilain näkökulmasta (VL 2 luku 11 §). Hankealueelle sijoituu kolme valtakunnallisesti arvokasta tuuli- tai rantakerrostumaa ja valtakunnallisesti arvokas kallioalue sekä arvokkaita harjualueita, jotka käytännössä sijoittuvat pohjavesialueille. Näille arvokkaille alueille ei lähtökohtaisesti tule voimaloita sijoittaa. Hankkeet vaativat suuren määrän maa-aineksia ja YVA-ohjelmassa tulee esittää arvio, miten paljon maa-aineksia tarvitaan ja mistä maa-ainekset hankitaan (hankealueelta vai sen ulkopuolelta). Maa-ainesten oton vaikutukset kuuluvat hankkeeseen. Maa-ainesten ottoon liittyvien vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, sillä maa-aineksia tarvitaan alueen muidenkin tuulivoimahankkeiden toteuttamisessa.

Lehvola kommentoi, että lumijälkiselvitysten tekeminen on positiivista, koska suurpetojen selvittäminen pelkästään muiden selvitysten yhteydessä ei ole riittävää. Nykytilan selvityksissä tulee olla tarkasti kuvattuna mitä, kuka, milloin, missä on selvitetty, miten on selvitetty ja tarkat tulokset. Myös sääolosuhteiden kuvaus on käytävä ilmi selvitysraporteista, mikäli se on olennaista selvityksen onnistumisen kannalta sekä muut epävarmuustekijät. Selvitysten ajallinen riittävyys on huomioitava, kun hankealue on laaja ja tulee huomioida, että nykytilaselvitykset olisivat oikein mitoitettuja ja oikeille alueille kohdennettuja. Esimerkiksi metsäkanalintujen selvitykset ovat varsin työläitä ja esitetty 6 päivää kuulostaa suppealta. Selvitykset pitää olla tehty riittävän luotettavalla tarkkuudella. Muuttolinnuston selvityksissä kiinnitettävä huomiota Korttojärven alueeseen, myös yhteisvaikutukset huomioitava. Hurujärvi-Isomustajärvi on myös Natura-alueita ja suojeluperusteena oleva linnusto

3.4.2024

otettava huomioon esim. tehtäessä muuttolinnustoselvityksiä. Yhteisvaikutusten osalta tulee korostumaan linnusto, suurpedot ja maisemavaikutukset. Natura-arvioinnin tarpeellisuus Sattavuoman Natura-alueen osalta on oikein tunnistettu. Vaikka Hurujärvi-Iso-Mustajärven Natura-alue on hankkeesta katsottuna hieman sivussa, tulee hankkeen selvitysten ja vaikutusten arvioinnin yhteydessä tarkastella hankkeen mahdollisia vaikutusmekanismeja Hurujärvi-Iso-Mustajärven Natura-alueeseen.

Pitsinki kommentoi, että mallinnuksiin olisi hyvä valita mahdollisimman vastaava voimalaistyyppi (teho, korkeus, roottori) kuin mitä hankkeessa suunnitellaan. Ohjelmassa on tarpeen tuoda selkeästi esille, millaiselle voimalatyypille suunniteltuja mallinnuksia aiotaan toteuttaa. Melun ja välkkeen osalta yhteisvaikutukset tulee huomioida. Hankkeen koko elinkaari tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa eli tunnistetaan ja kuvataan myös toiminnan loppupäähän ajoittuvat toiminnot ja vaikutukset, kun tuulivoimaloita puretaan tai kierrätetään ja alueen jatkoa mahdollisesti suunnitellaan.

Liljeström kommentoi, että maisemaselvityksessä on hyvä selvittää paikallisesti merkittävät kohteet. YVA-ohjelmassa olisi hyvä esittää suunnitelma asukaskyselyn toteuttamisesta. Ilmastovaikutusten arviointi tulee tehdä, sekä vaikutusten arviointi viestintäyhteyksiin ja puolustusvoimien toimintaan sekä maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen. Kaikista vaikutuksista jo YVA-ohjelmassa on esitettävä vaikutusten arvioinnin lähtötiedot ja suunnitellut arviointimenetelmät. Yhteisvaikutusten arviointi tärkeää.

Vieltojärvi kommentoi, että yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antaman lausunnon valmistuminen voi mennä maastokauden ulkopuolelle ja aikataulun venymiseen esim. kansainvälisen kuulemisen takia kannattaa varautua. Melu- ja välkemallinnukset on tehtävä mahdollisimmat realistisilla lähtöarvoilla, huomioiden myös yhteisvaikutukset lähialueille sijoittuvien tuulivoimahankkeiden kanssa.

Ruokanen kommentoi, että maisemavaikutukset ovat varmasti yksi hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Visuaalisten vaikutusten lisäksi maiseman laatu, luonne ja rakenne voi muuttua ja ne tulee arvioida. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset ovat myös merkittävät. Ruokanen ehdotti, että YVA-menettelyyn otetaan mukaan myös vaihtoehto, joka on huomattavasti kauempana asutuksesta, koska ihmisiin kohdistuvat vaikutukset eivät aiheudu pelkästään melusta vaan myös muista seikoista. YVA-ohjelmassa ja selostuksessa tulee välttää toistoa tekstissä. Asiakirjojen tulee olla selkeitä ja luettavia myös alueen asukkaille.

Lapin liitosta ei päässyt osallistujia ennakkoneuvotteluun, mutta Juha Piisilä lähetti sähköpostitse kommentin, että Lapin liiton näkökulmasta yhteisvaikutusten arviointi on hankkeessa tärkeässä roolissa.

6. Aikataulu ja jatkotoimet

YVA-ohjelma valmistuu toukokuussa ja YVA-selostuksen laatiminen aloitetaan syksyllä. YVA-ohjelma on tavoitteena saada nähtäville kesällä. Aikataulua tarkennetaan, kun kansainvälisen kuulemisen aikataulu on tarkemmin tiedossa. Konsultti laatii aikataulusta esityksen yhteysviranomaiselle.

Helminen Suomen ympäristökeskukselta kommentoi, että kansainvälinen kuuleminen pitää notifioida viimeistään sinä päivänä, kun YVA-ohjelma asetetaan nähtäville Suomessa. Notifiointi on suositeltavaa lähettää aiemmin. Kuulemisen jälkeen annetaan 1–2 vk aikaa koota muistutukset ja lähettää ne.

3.4.2024

Aikatauluun liittyen kommentoitiin, että esim. Tervola lehti ilmestyy ke 29.5. ja aineisto on toimitettava viikkoa ennen. YVA-ohjelma tulisi siis toimittaa 13.5. paikkeilla ELY-keskukseen, mikäli ohjelma halutaan nähtäville ennen heinäkuuta.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Ennakkoneuvottelun päättäminen

Ennakkoneuvottelu päätetään klo 11:16.

Muistion vakuudeksi,

Olli-Pekka Vieltojärvi
Yhteysviranomainen

Harri Ryynänen
Tornion kaupunki

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Sähköiset allekirjoitukset löytyvät asiakirjan viimeiseltä sivulta.

Jakelu

Ennakkoneuvotteluun kutsutut

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 8 pages before this page
Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende